

เส้นทางพัฒนาการ

นางสาวนุชจรินทร์ พูลสวัสดิ์

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ศูนย์อนามัยที่ 6

เป้าหมายและวัตถุประสงค์/แรงบันดาลใจ

เริ่มจากจะทำอย่างไรให้พ่อแม่ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้และส่งเสริมพัฒนาการลูกหลาน เราดูจากหน้างานของคลินิกการให้บริการของเรา โดยมีข้อจำกัดหลายอย่าง เช่นบุคลากรไม่เพียงพอต่อการให้บริการ ซึ่งกระบวนการให้บริการของเราถ้าครบกระบวนการจะต้องมีเจ้าหน้าที่ให้บริการ 5 คน โดยมีขั้นตอนดังนี้

จุดบริการที่ 1 ชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง วัดรอบหัว รอบอก ประเมินภาวะโภชนาการ /พัฒนาการ(ใช้นวัตกรรมวงล้อพัฒนาการ) (ปัจจุบันจุดนี้เราให้ผู้รับบริการเรียนรู้ทำเอง)

จุดบริการที่ 2 ตรวจคัดกรอง ตรวจร่างกาย ชักประวัติ ใช้เจ้าหน้าที่ 1 คน

จุดบริการที่ 3 สั่งยาฉีด ยากิน ลงวันนัด ลงข้อมูล ใช้เจ้าหน้าที่ 1 คน

จุดบริการที่ 4 ฉีดยา ใช้เจ้าหน้าที่ 1 คน

จุดบริการที่ 5 กิจกรรมโรงเรียนพ่อแม่ ในสัปดาห์ที่1,2 (สัปดาห์ที่3 ,4, ตรวจพัฒนาการเด็ก 9 18 30 42 60) ใช้เจ้าหน้าที่ 1 คน

จากที่สังเกตได้พบว่าพ่อแม่ผู้ปกครองมีการพูดคุยกันเองในกลุ่มที่มารอรับบริการ ถึงพัฒนาการของลูกหลาน จึงถือว่าเป็นโอกาสดีจึงได้เสริมเพิ่มในเรื่องช่องทางสื่อการเรียนรู้ได้เข้าใจและศึกษาได้โดยง่าย โดยนึกถึงบันไดงู แล้วนำมาปรับใส่กิจกรรมเนื้อหาความรู้เข้าไป วัตถุประสงค์เพื่อให้พ่อแม่ผู้ปกครองที่มารอรับบริการในคลินิกเด็กดี ได้เฝ้าระวังและติดตามพัฒนาการเด็กในช่วงเวลาที่รอรับบริการ

กระบวนการสร้าง KM/Innovation

มุ่งเน้นส่งเสริมความรู้ทางด้านสุขภาพ ส่งเสริมพัฒนาการเด็กให้สมวัย ให้พ่อแม่ผู้ปกครองตระหนักมีทักษะในการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการ โดยทางผู้ทำเริ่มต้นจากการนำรายละเอียดของพัฒนาการเด็กDSPM โดยเลือกเฉพาะกล้ามเนื้อเล็กและกล้ามเนื้อใหญ่ ภาษา (ข้อมูลงานวิจัยพบว่าพัฒนาการด้านภาษาล่าช้ามาก) มาเป็นตัวเริ่มต้นในการทำงานนวัตกรรม โดยเนื้อหาไม่มาก กระชับ เข้าใจง่าย เบื้องต้นให้พ่อแม่ผู้ปกครองเรียนรู้เข้าใจ

ผลสำเร็จของ KM/Innovation ประเมินผล/คุณค่าของ KM/Innovation

พ่อแม่ผู้ปกครอง สนใจสื่อการเรียนรู้ มีการพูดคุยกันในกลุ่มถึงพัฒนาการของบุตรหลาน

ครั้งที่ 1 ร้อยละของระดับความพึงพอใจผู้รับบริการต่อนวัตกรรม “เส้นทางพัฒนาการเด็ก”

ประเด็นการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ			
	พึงพอใจ มาก	พึงพอใจ ปานกลาง	พึงพอใจ น้อย	ควร ปรับปรุง
1.ความสวยงาม	0	53.33	46.67	0
2.ความน่าสนใจ ดึงดูดใจ ผู้พบเห็นขณะรอ ตรวจพัฒนาการ,รอรับวัคซีน	83.33	16.67	0	0
3.ช่วยเสริมสร้างความรู้ให้กับผู้ปกครอง เอื้อ ต่อการเรียนรู้ด้านพัฒนาการเด็ก	100	0	0	0
4.ความยาก ง่าย ในการใช้สู่อนวัตกรรม	96.67	3.33	0	0
5.ช่วยกระตุ้นพัฒนาการของเด็กให้เกิดการ เจริญเติบโต	100	0	0	0
พึงพอใจภาพรวม	76	14.67	9.33	0.00

ข้อเสนอแนะอื่น

นวัตกรรม “เส้นทางพัฒนาการเด็ก” ใช้ง่ายและสะดวก แต่ควรปรับเรื่องสีสันทัน ความคมชัด และขยายภาพให้ใหญ่ขึ้น

ครั้งที่ 2 (ปรับปรุง) ร้อยละของระดับความพึงพอใจผู้รับบริการต่อนวัตกรรม “เส้นทางพัฒนาการเด็ก”

ประเด็นการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ			
	พึงพอใจ มาก	พึงพอใจ ปานกลาง	พึงพอใจ น้อย	ควร ปรับปรุง
1.ความสวยงาม	98	2	0	0
2.ความน่าสนใจ ดึงดูดใจ ผู้พบเห็นขณะรอ ตรวจพัฒนาการ,รอรับวัคซีน	95	5	0	0
3.ช่วยเสริมสร้างความรู้ให้กับผู้ปกครอง เอื้อ ต่อการเรียนรู้ด้านพัฒนาการเด็ก	100	0	0	0
4.ความยาก ง่าย ในการใช้สู่อนวัตกรรม	96.67	3.33	0	0

5.ช่วยกระตุ้นพัฒนาการของเด็กให้เกิดการ เจริญเติบโต	100	0	0	0
พึงพอใจภาพรวม	97.93	2.07	0	0.00

แนวทางการขยายผลหรือพัฒนาต่อยอด

การทำงานนวัตกรรมชิ้นนี้ ครั้งแรกเริ่มทำเป็นแบบภาพปรี้น นำมาตัดแล้วแปะลงบนพื้น สติกเกอร์สีตัดเป็นเส้นตรงมาทำเป็นแนวเส้นบันได เสรียบด้วยสติกเกอร์สี ได้รับความสนใจจากพ่อแม่ผู้ปกครองดี แต่ขาดความสวยงามและคงทนพอใช้ไปนานๆเกิดการฉีกขาดน้ำซึมเข้าภาพ จึงได้มีการพัฒนาต่อยอดโดยนำมาออกแบบใหม่ โดยวาดภาพการ์ตูน แล้วปรี้นเป็นแผ่น เพื่อใช้วางกับพื้นห้อง

ส่วนที่ 2

นวัตกรรม เส้นทางพัฒนาการ (Child developmental path way)

นุชจรินทร์ พูลสวัสดิ์ /พรพรรณ เจริญวัฒนวิญญู
 ตรีรัตน์ พุมมา /พัชรพร การปลื้มจิตร
 โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ศูนย์อนามัยที่ 6

นางสาวนุชจรินทร์ พูลสวัสดิ์ ผู้นำเสนอผลงาน

บทนำและวัตถุประสงค์ : คลินิกสุขภาพเด็กดี (Well Baby Clinic) เป็นหน่วยบริการสุขภาพสำหรับเด็กดี งานหลักสำคัญคือการดูแลส่งเสริมสุขภาพเด็ก (Child health supervision หรือ Well child care) ซึ่งมีบทบาทในการเสริมสร้างให้เด็กมีสุขภาพดี มีพัฒนาการสมวัยตั้งแต่แรกเกิด โดยดูแลเด็กปกติให้มีสุขภาพแข็งแรง เติบโตทั้งทางกายและสติปัญญาได้เต็มศักยภาพ พร้อมวุฒิภาวะทางอารมณ์ ให้การป้องกันโรคติดต่อที่ป้องกันได้ด้วยวัคซีน ตลอดจนให้คำแนะนำด้านโภชนาการ ด้านพัฒนาการแก่พ่อ แม่และผู้ดูแลเด็ก จากข้อมูลการตรวจพัฒนาการเด็กของคลินิกเด็กดี ตั้งแต่ปี 2559 – 2561 พบสงสัยล่าช้าเพิ่มขึ้นในเด็กอายุ 18 และ 30 เดือน โดยพบสงสัยล่าช้าเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 4.59 เป็นร้อยละ 5.68 ในเด็กอายุ 18 เดือน และในเด็กอายุ 30 เดือนเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 5.71 เป็นร้อยละ 6.12 ดังตารางที่ 1

ใน 1 วัน มีผู้มาบริการในคลินิกสุขภาพเด็กดี ประมาณ 30 คน ภายใต้การดูแลของเจ้าหน้าที่ในคลินิกจำนวน 4 คน ซึ่งไม่เพียงพอต่อการบริการคุณภาพ เนื่องจากจำนวนเจ้าหน้าที่น้อยกว่ากรอบอัตรากำลังที่กำหนดให้มีจำนวน 5 คน ปัจจุบันมีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในคลินิกเพียง 4 คน หากจะให้เกิดคุณภาพของการบริการจะต้องมีเจ้าหน้าที่ประจำจุดให้บริการทั้งหมด 5 จุด คือ จุดที่ 1. ซักประวัติ คัดกรอง จุดที่ 2. ตรวจพัฒนาการ จุดที่ 3. นัดส่งยาพร้อมลงข้อมูลในคอมพิวเตอร์และชำระค่าใช้จ่าย จุดที่ 4. ฉีดวัคซีน และจุดที่ 5. กิจกรรมโรงเรียนพ่อแม่ ดังนั้นเพื่อให้การดูแลส่งเสริมสุขภาพเด็กให้มีพัฒนาการสมวัย โดยให้ผู้ปกครองได้เรียนรู้และมีส่วนร่วมในการดูแลลูกตนเองได้ คลินิกสุขภาพเด็กดี โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ศูนย์อนามัยที่ 6 จึงได้จัดทำนวัตกรรม “เส้นทางพัฒนาการเด็ก” ขึ้น ซึ่งจะเป็นเครื่องมือช่วยในการส่งเสริมพัฒนาการ ที่ถ่ายทอดผู้ปกครองในการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของลูกในขณะรอรับบริการ

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละพัฒนาการเด็กในคลินิกสุขภาพเด็กดี ปี 2559-2561

ปีงบประมาณ	9 เดือน		18 เดือน		30 เดือน	
	สมวัย	ล่าช้า	สมวัย	ล่าช้า	สมวัย	ล่าช้า
2561	67 (98.53)	1 (1.47)	83 (94.32)	5 (5.68)	46 (93.88)	3 (6.12)
2560	103 (100)	0 (0.00)	91 (100)	0 (0.00)	78 (98.73)	1 (1.27)
2559	100 (97.09)	3 (2.91)	104 (95.41)	5 (4.59)	66 (94.29)	4 (5.71)

กระบวนการสร้าง KM/Innovation : มุ่งเน้นส่งเสริมความรู้ทางด้านสุขภาพ ส่งเสริมพัฒนาการเด็กให้สมวัย ให้พ่อแม่ผู้ปกครองตระหนักมีทักษะในการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการ โดยทางผู้ทำเริ่มต้นจากการนำรายละเอียดของพัฒนาการเด็กDSPM โดยเลือกเฉพาะกล้ามเนื้อเล็กและกล้ามเนื้อใหญ่ ภาษา (ข้อมูลงานวิจัยพบว่าพัฒนาการด้านภาษาล่าช้ามาก) มาเป็นตัวเริ่มต้นในการทำงานนวัตกรรม โดยเนื้อหาไม่มาก กระชับ เข้าใจง่าย เบื้องต้นให้พ่อแม่ผู้ปกครองเรียนรู้เข้าใจ

วิธีดำเนินงาน: วิธีการผลิต การทำนวัตกรรมชิ้นนี้ ครั้งแรกเริ่มทำเป็นแบบภาพปรีน โดยหาภาพที่ตรงกับพัฒนาการแต่ละช่วงอายุ ใส่ข้อความเนื้อหาพัฒนาการ ปรีนภาพสีแล้วนำมาตัดแล้วแปะลงบนพื้น สติกเกอร์สีตัดเป็นเส้นตรงมาทำเป็นแนวเส้นบันได เครื่องด้วยสติกเกอร์ใส ได้รับความสนใจจากพ่อแม่ผู้ปกครองดี แต่ขาดความสวยงามและคงทนพอใช้ไปนานๆเกิดการฉีกขาด น้ำซึมเข้าภาพ จึงได้มีการพัฒนาต่อยอดโดยนำมาออกแบบใหม่โดยวาดภาพการ์ตูนแล้วปรีนเป็นแผ่นผ้าฝ้าย เพื่อใช้วางกับพื้นห้อง

ผลสำเร็จของ KM/Innovation การประเมินผล/คุณค่าของ KM/Innovation : พ่อแม่ผู้ปกครอง สนใจสื่อการเรียนรู้ มีการพูดคุยกันในกลุ่มถึงพัฒนาการของบุตรหลาน

ครั้งที่ 1 ร้อยละของระดับความพึงพอใจผู้รับบริการต่อนวัตกรรม “เส้นทางพัฒนาการเด็ก”

ประเด็นการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ			
	พึงพอใจมาก	พึงพอใจปานกลาง	พึงพอใจน้อย	ควรปรับปรุง
1.ความสวยงาม	0	53.33	46.67	0
2.ความน่าสนใจ ดึงดูดใจ ผู้พบเห็นขณะรอตรวจพัฒนาการ,รอรับวัคซีน	83.33	16.67	0	0
3.ช่วยเสริมสร้างความรู้ให้กับผู้ปกครอง เอื้อต่อการเรียนรู้ด้านพัฒนาการเด็ก	100	0	0	0
4.ความยาก ง่าย ในการใช้สื่อนวัตกรรม	96.67	3.33	0	0
5.ช่วยกระตุ้นพัฒนาการของเด็กให้เกิดการเจริญเติบโต	100	0	0	0
พึงพอใจภาพรวม	76	14.67	9.33	0.00

ข้อเสนอแนะอื่น

นวัตกรรม “เส้นทางพัฒนาการเด็ก” ใช้ง่ายและสะดวก แต่ควรปรับเรื่องสีสัน ความคมชัด และขยายภาพให้ใหญ่ขึ้น

ครั้งที่ 2 หลังจากปรับปรุง ร้อยละของระดับความพึงพอใจผู้รับบริการต่อนวัตกรรม “เส้นทางพัฒนาการเด็ก”

ประเด็นการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ			
	พึงพอใจ มาก	พึงพอใจ ปานกลาง	พึงพอใจ น้อย	ควร ปรับปรุง
1.ความสวยงาม	98	2	0	0
2.ความน่าสนใจ ดึงดูดใจ ผู้พบเห็นขณะรอ ตรวจพัฒนาการ,รอรับวัคซีน	95	5	0	0
3.ช่วยเสริมสร้างความรู้ให้กับผู้ปกครอง เอื้อ ต่อการเรียนรู้ด้านพัฒนาการเด็ก	100	0	0	0
4.ความยาก ง่าย ในการใช้สื่อนวัตกรรม	96.67	3.33	0	0
5.ช่วยกระตุ้นพัฒนาการของเด็กให้เกิดการ เจริญเติบโต	100	0	0	0
พึงพอใจภาพรวม	97.93	2.07	0	0.00

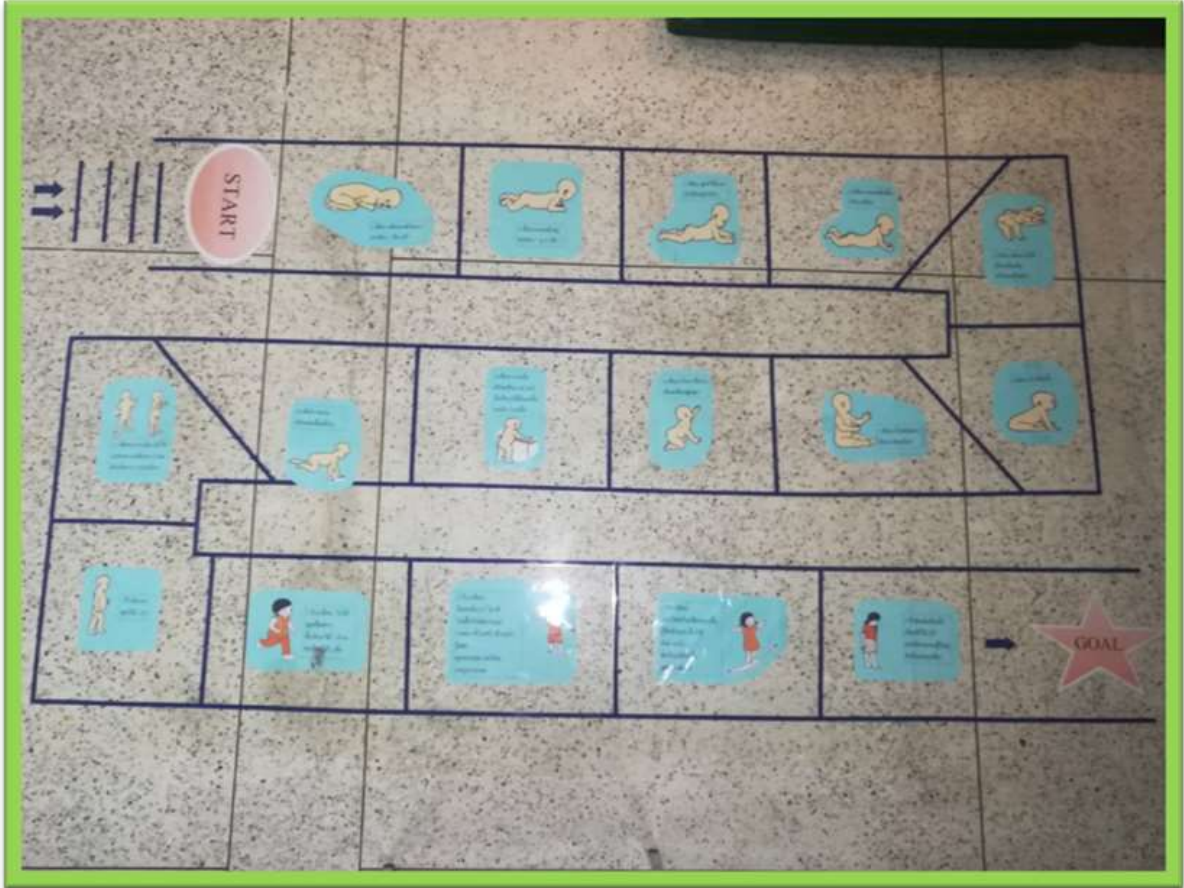
แนวทางการขยายผลหรือพัฒนาต่อยอด : หลังจากที่ทำนวัตกรมเส้นทางพัฒนาการปรับปรุงครั้งที่2 ทำให้ผู้จัดทำนึกถึงที่จะทำเป็นสื่อปูสำหรับเด็กที่พ่อแม่ผู้ปกครองใช้กันอยู่ในปัจจุบัน ขยายสู่ความต้องการของประชาชน รพสต. ศูนย์เด็กเล็ก

เอกสารอ้างอิง : กระทรวงสาธารณสุข.//(2558).//คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย.//หน้า11-56.

พัฒนาการเด็ก.//สืบค้นเมื่อ 12มกราคม 2562,/จาก/

https://www.amarinbabyandkids.com/app/uploads/2016/04/1537800_877463895613092_9050141292258903249_o-11-640x420.jpg

ชิ้นงานครั้งที่ 1

ชิ้นงานครั้งที่ 2

START

- 1 เดือน**
แบกคอ ขยับศีรษะ
ส่งเสียงอ้ออเอ๋
- 2 เดือน**
ยกคอขึ้นดู
ส่งเสียง อู อ่า อ้อ
- 3 เดือน**
พูดได้เป็นเสียง
ส่งเสียงอูอ่าอูๆ
- 4 เดือน**
ยกคอขึ้นเป็น
พิลาทิสอง
- 5 เดือน**
แบกคอกำได้
ขยับศีรษะขึ้น
หน้าตาดูมีอึดทน
- 6 เดือน**
นั่งได้โดยลำพัง
- 7 เดือน**
เริ่มส่งเสียง
พิลาทิสองอึก
- 8 เดือน**
เริ่มยกศีรษะ
ขึ้นแบบ
ส่งเสียงอูอ่าอู
- 9 เดือน**
สามารถ ควบคุม โคนก้น
ถือคอกำได้ มีเสียง
ส่งเสียง แม่ น้า
- 10 เดือน**
สามารถ
หยิบของขึ้นใส่ปาก
- 11 เดือน**
สามารถ ถือคอกำ
ส่งเสียงอูอ่าอู
โดยยกศีรษะ
ส่งเสียง
- 1 ปี**
พูดได้
1 คำ
- 1 ปี 6 เดือน**
วิ่งได้ ยกเท้า
ถือคอกำได้ 1 ส่วน
ถือคอกำได้ 2 ส่วน
- 2 ปี 6 เดือน**
สามารถยืนคนเดียว
พูดได้ชัดเจน ส่งเสียง
ส่งเสียงอูอ่าอู
ส่งเสียงอูอ่าอู
ส่งเสียงอูอ่าอู
- 3 ปี 6 เดือน**
สามารถวิ่งได้ 3 ส่วน
ไม่ส่งเสียงอูอ่าอู
ส่งเสียงอูอ่าอู ส่งเสียง
ส่งเสียงอูอ่าอู ส่งเสียง
ส่งเสียงอูอ่าอู
- 5 ปี 6 เดือน**
สามารถเดินคนเดียวได้
ส่งเสียงอูอ่าอู ส่งเสียง
ส่งเสียงอูอ่าอู ส่งเสียง
ส่งเสียงอูอ่าอู ส่งเสียง

FINISH